

Vážení čitatelia,
od chvíle, keď sme Vám predstavili nový formát obecného periodika s názvom Župčianske noviny, ubehol už štvrtrok. V živote obce sú tri mesiace dlhým obdobím, ktoré prináša mnoho udalostí a podujatí. Aj tie uplynulé boli bohaté a Župčianske noviny Vám ich chcú priblížiť a pripomenúť. Jarné mesiace sú obdobím roka, keď sa v Župčanoch usporadúvajú stretnutia spoločenských organizácií, ktoré u nás pôsobia. Po pandemickej prestávke sa mohli opäť konať bez obmedzení. Významnými udalosťami boli aj tradičný fašiangový karneval, či „znovuzrodenie“ obecnej knižnice. V rubrike Z dejín obce sa tentokrát venujeme Lipovej aleji a pripravili sme aj Detskú rubriku, v ktorej nájdete vyhodnotenie súťaže z ostatného čísla a novú súťaž, v ktorej je výhrou lákavá osviežujúca cena. Obsah Župčianskych novín môžete obohatiť aj Vy, svojou nehonorovanou správou, článkom, či fotografiou, ktoré nám zašlete na náš e-mail noviny@zupcany.sk. Ak bude materiál vhodný, určite sa dočká svojho uverejnenia. Noviny plánujeme v budúcnosti medzi Vás rozširovať najmä v online podobe, preto opäť apelujeme na tých z Vás, ktorí si želáte dostávať tlačeneé noviny do svojej schránky, aby ste vyplnili priloženú návratku a doniesli ju na obecný úrad, ak ste tak ešte neurobili pri prvom čísle. Táto služba je pre Vás bezplatná. Doručovanie tlačenej podoby novín môžete nahlásiť aj prostredníctvom e-mailu.

Redakcia

Tulipán a fialka – Jonáš Záborský

*Raz prekrásny tulipán krútil nad tým hlavou,
že fialka v priateľstve žila so žihľavou.
Do záhrady prišiel pán jedného dňa zrána,
uvidel i odtrhol kvietok z tulipána.*

*Siahol i na fialku, na jej kvet a puky,
ale tu mu žihľava popálila ruky.
Keď sa na to tulipán odtrhnutý díva,
Povie: „Hľa, i chatrný priateľ dobrý býva!“*

Fašiangy v Župčanoch

Fašiangy sa nesú v duchu zábavy a tanca, ktoré si do sýtosti užili aj naše deti na „Detskom karnevale“. V nedeľu, 19.2.2023, sa kultúrny dom zaplnil najrôznejšími maskami, hudbou, tancom, súťažami, detským smiechom, ale aj chutnými šiškami od šikovných gazdiniek, ktoré sa zapojili do súťaže „Najlepšia fašiangová šiška“.

Po registrácii jednotlivých masiek sa pristúpilo k ich predstavovaniu štvorčlennej porote, ktorá hodnotila masky viac než 80 detí. Prebiehali viaceré zábavné súťaže o sladké odmeny, tancovala sa zumba a v neposlednom rade návštevníci pomocou hlasovacích lístkov hodnotili chuť a vzhľad šišiek od 12 župčianskych gazdiniek.

A ako to celé dopadlo? Prvé miesto získala Olívia Zahuráková s maskou „Kytica kvetov“, druhé miesto Sabínka Lazoríková s maskou „Šálka čaju“ a tretie miesto Maťko Matuščák ako „Lego panáčik – zlodej“. Odmenené bolo však každé dieťa, ktoré sa karnevalu zúčastnilo a cenu si odniesli aj dvaja najmenší účastníci.

Takisto bola odmenená každá dáma, ktorá svojimi šiškami pohostila malých aj veľkých návštevníkov karnevalu. Ocenenie za prvé miesto si odniesla p. Renáta Kolšovská, druhé miesto obsadila p. Mária Germušková a tretie miesto p. Martina Krempaská.

Zorganizovať karneval by nebolo možné bez ochotných ľudí a štedrých sponzorov. Vďaka patrí Obecnému úradu, členom Komisie školstva, mládeže, športu a kultúry, členkám Únie žien, Viktorii Ružbarskej za moderovanie udalosti a animáciu súťaží, Laure Revákovej za zumba tanec, Barbore Lazoríkovej za kreatívnu výpomoc a Jozefovi Germuškovi za hudobné sprevádzanie. Za zabezpečenie karnevalu po materiálnej stránke ďakujeme Obecnému úradu, spoločnosti LINAK s.r.o., firme LC MANAGER (p. Luigi Cossar), p. Zlatici Trojanovej, p. Vladimírovi Zuskoví,

• Šišky, ktoré do súťaže ponúkli župčianske gazdinky

• Výhercovia karnevalu

p. Barbore Lazoríkovej, p. Slávke Sabolovej a p. Nikole Morozovej.

Veríme, že sa detský karneval v našej obci podarí zorganizovať každoročne a že súťaž o najlepšiu

fašiangovú šišku sa stane príjemnou tradíciou pred veľkonočným pôstom.

Martina Krempaská

Župčianska knižnica v novom šate

Niektorí z Vás vedia, iní nie, že v Župčanoch obecná knižnica je. Je to miesto síce malé, ale snažíme sa, aby Vám ponúkalo čo najviac možnosti. Naším cieľom je prispôbiť program a prostredie aktuálnym potrebám detí a mamičiek, mládeže, ale aj všetkých ostatných, ktorí nás majú chuť navštevovať. Z tohto dôvodu sme ju začali meniť, dopĺňať a modernizovať. Okrem toho, že sme ju doplnili o niekoľko nových kníh, organizujeme tam taktiež rôzne aktivity pre deti a mládež. Sme radi, že sa na týchto podujatiach deti zabavia, ale taktiež aj rodičia prehodia pár slov a vychutnajú si teplú kávičku. Knižnica je otvorená v pondelky 15:00-17:00, kedy je možné prísť si knihy prečítať, požičať či vymeniť. Čo sa týka iných aktivít, o tých Vás informujeme priebežne na FB profile – Knižnica Župčany.

Touto cestou sa chcem taktiež poďakovať všetkým, ktorí nás akýmkoľvek spôsobom podpori-

• Foto poskytla Viktória Ružbarská

li, či už nám darovali svoje knihy, hračky, zakúpili nové knihy, prispeli finančne, maškrtami, kávičkou pre mamičky, pomôckami na naše hry a v neposlednom rade nás potešili svojou účasťou.

V knižnici prebieha od marca taktiež aktivita, kde si návštevníci

zbierajú body za účasť na podujatiach a za návštevu knižnice. Tieto body si môžu následne vymeniť za rôzne zaujímavé ceny. Tak neváhajte a navštívte nás. Ešte stále sa stíhate zapojiť do tejto, ale aj do množstva ďalších aktivít.

Viktória Ružbarská

Popoludnie s biblickými príbehmi

• Foto Martina Kremaská

Počas kvetnej (palmovej) nedele, dňa 2.4.2023 o 16:00, sa v kultúrnom dome pod záštitou Obecnjej knižnice konalo „Popoludnie s biblickými príbehmi“. Po vypočutí si 4 biblických príbehov prebiehala s deťmi diskusia, súťaž v hľadaní ovečiek, spev náboženských piesní a záverečný kvíz. Nechýbali sladké odmeny, káva, čaj a koláče od šikovných mamičiek. Ďakujeme všetkým, ktorí sa tohto príjemného popoludnia zúčastnili, ochotným dádam ktoré deťom čítali príbehy a taktiež tým, ktoré nezištne napiekli chutné dobroty. Veríme, že sa na podobnom podujatí v budúcnosti opäť stretneme.

Martina Kremaská

V Župčanoch padol rekord

Únia žien v Župčanoch spolupracuje s Národnou transfúznou službou už 16 rokov, no dňa 27.1.2023 padol v darovaní krvi rekord, kedy prišlo až 43 darcov. Darovať krv môže každý zdravý dospelý človek a sme radi, že pribúdajú aj prvodarcovia ako Laura Reváková, Petra Mitrová, Kvetoslava Mária Selčanová a mnoho ďal-

ších. Naši pravidelní a stáli darcovia, ktorých si veľmi vážime a chceme sa im zo srdca poďakovať, sú pán Jaroslav Kubánka, ktorý má 60 odberov a pán Jozef Schuldes, ktorý má 52 odberov. Obaja páni sú držiteľmi Zlatej plakety Jána Jánskeho. Darovanie krvi je v princípe ako darovanie orgánov. Je to gesto najvyššej formy ľudskosti a

sme radi, že ako Únia žien môžeme v tomto smere pomôcť. Odber krvi sa pod záštitou Únie žien koná v kultúrnom dome trikrát ročne, pričom najbližšie sa na vašu účasť tešíme dňa 2.6.2023. Pod' s nami krvácať pre dobrú vec!

Renáta Kolšovská

Starosta informuje...

Pri tvorbe tejto rubriky je to celkom náročné poskladať tie najdôležitejšie informácie do niekoľkých viet. Dni a týždne na pozícií starostu bežia veľmi rýchlo – pracovné stretnutia, termíny, požiadavky obyvateľov, školenia, nové problémy, ale aj malé potešenia a zlepšenia. Noviny a obecná knižnica sú tie oblasti, kde to funguje a potešuje, na ostatnom potrebujeme pracovať dlhšie.

Tie najdôležitejšie fakty z našej obce sú:

- ➔ Vo februári sme prekročili hranicu 2000 obyvateľov
- ➔ Začali sme s jarným upratovaním. Bol zabezpečený zber dreveného odpadu, kde sme 38 kubíkový kontajner preplnili. Zber tohto odpadu ktorý smeruje na separáciu v tomto roku ešte zopakujeme. Pokračovali sme zberom konárov, objemného odpadu a nakoniec zberom starého železa.
- ➔ Pripravujeme projektovú dokumentáciu pre rozšírenie kapacity Materskej školy, rekonštrukciu kúrie a nové napojenie sa na susedný vodojem pre vodovod.
- ➔ Zapojili sme sa do niekoľkých aktuálnych výziev – pomoc utečencom z Ukrajiny, Enviromentálny fond – mobilná kompostáreň a zberná technika, Obnova dediny – orezávka stromov v parku, výzva predsedu vlády na verejnú zeleň a ďalšie malé nadácie.

Kto sú naši poslanci?

Zástupkyňou starostu obce je Mária Germušková

Mária Germušková, rodená Balčáková má 60 rokov, je vydatá a s manželom Jozefom majú troch synov. Celý svoj život prežila v Župčanoch. Má ukončenú Strednú priemyselnú školu chemickú v Humennom. Pracuje ako referent vo VŠZP, a.s. Prešov. V minulosti pracovala 20 rokov ako chemik – analytik v laboratóriu v Kendiciach a potom 10 rokov vo firme L.C. Manager Župčany ako vedúca výroby. Mimo pracovných aktivít sa venuje folklóru v rámci Dedinskej folklórnej skupiny Záborský, ktorého je vedúcou.

Mária Germušková má s prácou v obecnom zastupiteľstve bohaté skúsenosti. Bola poslankyňou obecného zastupiteľstva od roku 1989 až do roku 2014, kde pracovala v komisii pre kultúru, šport a vzdelávanie. V tomto volebnom období je predsedníčkou komisie školstva, mládeže, športu a kultúry, kde bohato zúročí svoje skúse-

➔ Prvý schválený grant – vo výzve predsedu vlády sme boli úspešní a dostaneme príspevok vo výšky 8 530 Eur na obnovu ovocného sadu v parku. Na jeseň tam vysadíme 52 stromov a drobné ovocie.

➔ Pracujeme na príprave detského ihriska v parku a prepojenie na budúci obnovený ovocný sad. Vyžaduje si to viac času na prípravu pre správne a účelné využitie.

➔ Po niekoľkých servisných zásahoch sa podarilo obnoviť kamerový systém v obci.

➔ Obecné zastupiteľstvo zvolilo na svojom zasadnutí 18.04.2023 hlavného kontrolóra obce na funkčné obdobie 6-tich rokov. Stal sa ním Ing. Slavomír Očipa, ktorý aktuálne pôsobí aj ako hlavný kontrolór mesta Veľký Šariš.

➔ V mesiacoch máj – jún prebehne u nás verejný prieskum o prioritách obce, čo bude tvoriť podklad pre tvorbu nového dokumentu Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre nasledujúce roky. Prosím vás, aby ste sa úprimne vyjadrili v tomto prieskume, ktorý bude určovať ďalšie smerovanie Župčian.

Váš starosta

nosti a talent, ale aj vzťah k umeniu a kultúre, pri organizovaní všetkých kultúrno-spoločenských podujatí v obci. Jej záujmom je povzniesť kultúrne povedomie občanov obce, ponúknuť zábavu ale aj výchovne pôsobiť hlavne na mladú generáciu. Je vždy ochotná pomôcť

tam kde je to potrebné. Ku všetkým aktivitám pristupuje s plným nasadením a zodpovednosťou. Verím, že ju spolu s ostatnými členmi komisie, budeme často vídať hlavne pri rôznych kultúrnych či spoločenských akciách.

Anna Val'ková

25 rokov Dedinskej folklórnej skupiny Záborský v Župčanoch časť 1.

Už dlhých 25 rokov sa všetky slávnosti, oslavy, výročia, spoločenské a kultúrne podujatia, ale aj mnohé rodinné oslavy, výročia či svadby v našej obci nezaobídu bez vystúpení Dedinskej folklórnej skupiny Záborský (DFSk Záborský). Táto folklórna skupina zviditeľňuje našu obec na Slovensku aj v zahraničí. Počúvame ich nahravky, počuli sme ich v rozhlase, videli v televízii. O tejto skupine, jej začiatkoch a úspechoch sme sa porozprávali s vedúcou, pani Máriou Germuškovou, ktorá sa v tomto roku dožila krásneho životného jubilea.

- *Aký je Váš vzťah k folklóru?*

Folklór sa stal súčasťou môjho života. S pribúdajúcimi rokmi ešte viac vnímam jeho čaro, rozmer, odkaz...

- *Kto najviac ovplyvnil Váš vzťah k folklóru? Boli to rodičia či starí rodičia?*

Nedá sa povedať, že by ma k folklóru viedli rodičia. Vnímala som skôr starých rodičov zo strany mojej mamy, ktorí si zvykli pri rodinných oslavách zaspievať ba aj zatancovať. Vtedy, ako tinedžerke, mi prišli tieto ich tance také zvláštne, hlavne dedkove cifrovanie. Za veľa vďačím mojej pani učiteľke na 1. stupni ZŠ Župčany pani Adamčíkovej, ktorá nám okrem učenia, vstúpila aj lásku k umeniu. Pripravovala s nami rôzne vystúpenia a v našej škole založila divadelnú skupinu. Nacvičila s nami niekoľko divadelných predstavení s ktorými sme súťažili aj mimo nášho okresu.

- *Čo Vás motivovalo k založeniu folklórnej skupiny, aké boli Vaše očakávania a čo z nich sa naplnilo a čo vôbec nie.*

V prvých slobodných voľbách po r. 1989 som sa stala poslankyňou obecného zastupiteľstva a zároveň predsedníčkou komisie pre kultúru, vzdelávanie a šport. Táto práca ma vždy naplňala. V r. 1998 sme v obci začali s prípravou osláv 750. výročia prvej písomnej zmienky o obci Župčany. Vtedy zástupujúci starosta p. Ladislav Kišš ma oslovil, aby som pripravila program, hodný tejto spomienky. A tu znova musím spomenúť pani učiteľku Adamčíkovú, ktorá pri nacvičovaní divadelných predstavení nás „svoju triedu“, ako nás volala, obsadzovala do rôznych úloh, aj keď sme už boli žiaci II. stupňa ZŠ či stredoškóla. Keď odišla do dôchodku, pokračovala som v jej práci. Posledný program, ktorý s nami pripravila bola **Svadobná odobierka**. Ja som ju po rokoch oprášila, obliekla do nového šatu, použili sme naše dobové kroje, oslovila som ľudí o ktorých som vedela, že budú prínosom v tomto projekte a zaradila som ju do programu osláv v júli 1998.

- *Aké boli ohlasy? Kto Vám na začiatku najviac pomohol a podporil túto Vašu myšlienku?*

Nové spracovanie **Svadobnej odobierky** malo obrovský úspech. Niektorí naši starší občania mi ponúkali vzácne perličky, ktoré sa tradovali pri týchto obradoch a na ktoré sa ešte oni pamätali. Všetko som si

starostlivo zaznamenávala. Podporila nás obec aj MO Matice Slovenskej.

- *Aké boli začiatky DFSk a ako sa začínajúca DFSk dostala do povedomia širokého okolia? aký bol priebeh 25 rokov fungovania DFSk?*

Tento úspech a záujem účinkujúcich ma priviedol k myšlienke, aby sme sa prezentovali aj mimo našej obce. Navštívila som preto Šarišské osvetové stredisko v Prešove, kde som sa informovala o možnostiach prezentovať sa. Vtedy pán Kišelák práve pripravoval ďalší ročník okresnej súťažnej prehliadky folklóru, ktorá sa pravidelne konala v Sabinove pod názvom **Krása životu**. Dal mi prihlasovacie formuláre do súťažných kategórií: sólo spev, zborový spev a obradový folklór. Začali sme s poctivou prípravou a druhú októbrovú nedeľu r. 1998 sme v Sabinove vystúpili ako **Dedinská folklórna skupina Záborsky Župčany** a vo všetkých troch kategóriách sme obsadili 1. miesto a to v konkurencii cca 30 FS. **Naša Svadobná odobierka** postúpila na krajskú súťaž v obradovom folklóre, ktorá sa v tomto roku uskutočnila v Papíne s názvom **Nositelia tradícií**. Súťaženie s najlepšimi FS východného Slovenska ako sú Raslavičan, Vranovčan, Zamutovčan... bolo pre nás motiváciou k tomu, aby sme v začatom diele pokračovali. Prišli krásne, plodné a úspešné roky. Postupne sme mapovali a pripravovali ďalšie zvyky a obrady, ktoré naši predkovia slávil počas celého roka: **Ostatne fašengi, Jarne slunko, Rusadľe – stavjane maja, Poobedze na valale, Nevestečki, Vohľedi, Vešeľe – Čepena, Dzvihaňe ňvesti, Župčanske kerscini, Žňiva, Dožinki, Pan veľkomožni a jeho drevorubače, Kudzelarky, Na Ondreja, Lucki, Vinčovače, Vianočne šviatki...**

Tieto programy vždy bodovali na okresných aj krajských prehliadkach. Úspešne sme sa zúčastňovali aj rôznych regionálnych speváckych súťaží. No tleskali nám aj mimo región, napr. niekoľko krát v Bratislave, vo Východnej, v Poľsku aj na medzinárodnom folklórnom festivale v Čiernej Hore. Naše pesničky bodovali aj v rozhlasovej Cimbalaráde (jedna jej verejná nahrávka sa konala aj v Župčianskom kultúrnom dome). Naše videoklipy pesničiek úspešne súťažili na TV SENZI v relácii VOLENKA a v televíznej relácii KAPURA sme 2 krát úspešne súťažili s pásmami: **Poobedze na valale a Dzvihaňe ňvesti**.

V roku 2005 sme prvý krát pripravili **Župčanske folklorne slavnosti** a stala sa z toho tradícia. Spravidla poslednú májovú nedeľu sa tak stáva park v Župčanoch centrom folklóru. DFSk Záborsky vydala 3 CD nosiče ľudových piesní. Prvý s názvom **Ked zo Župčan pujdem** v spolupráci s ľudovou hudbou pod vedením Mariána Sirku, ďalšie dve s názvom **Pod oblačkom zahradečka** a **V našej kerce** s ľudovou hudbou Stana Baláža, ktorej člen, harmonikár Michal Germuška, robí hudobný doprovod našej folklórnej skupine už vyše 20 rokov. V spolupráci s FS Šarišan a pod vedením Júliusa Selčana sme pripravili vianočné pásmo pod názvom **Hore, hore pastuškovce**, s ktorým sme vystúpili v niekoľkých východoslovenských mestách a po nahrávke v štúdiu v Bardejove vyšiel ďalší CD nosič.

- *Aké bolo a je obsadenie FSK, aká je štruktúra? Prečo zanikla tanečná zložka?*

Pri príprave **Svadobnej odobierky** som oslovila niekoľko manželských párov a mladých chlapcov aj dievčatá, aby obsadenie bolo autentické tak, ako na

ozajstnej svadbe. Pri ďalších projektoch pribúdali aj noví členovia. Na otvorenie nového milénia sme v januári 2000 pripravili program **Rok na valale – priezrak zvykov na dedine počas celého roka** a vtedy sa rozšírila FS aj o detskú skupinku na pásmo **Jarne slunko – hry na lúke**, ktorá pracovala pod vedením Kataríny Ondriovej. Keď v Župčanoch otvorili pobočku ZUŠ, detská skupina Záborček prešla pod jej vedenie. Dúfali sme, že pod vedením odborných pedagógov bude skupina lepšie napredovať, no tá postupne zanikla. Za 25 rokov fungovania DFSk sa osadenstvo obmieňalo. Niektorí mladí odišli pracovať do zahraničia, vydali sa, oženili... napriek tomu je DFSk stále živé, pulzujúce teleso. Vystriedalo sa tu vyše 60 členov, no to zdravé, zakladajúce jadro ostalo.

- *DFSk sa zameriava najmä na spev a obradový folklór, prečo je to podľa Vás dôležité?*

Doma ma učili: Dedičstvo otcov zachovaj nám Pane. A v našich šarišských piesňach naši predkovia zanechali celý svoj život – svoju prácu, radosť, žiaľ, lásku... Naši predkovia žili v spojení s prírodou a tak každé ročné obdobie zachytili vo svojich zvykoch. Je aj na nás, aby sme to krásno zachovali aj pre ďalšie generácie.

- *Odkiaľ ste čerpali informácie, kto Vás učil piesne, obrady, zvyky, tradície, vinše?*

Najväčšie ďakujem patrí nebohej pani Márii Juskovej, my sme ju volali "naša cetka Marinka". Veľmi pútavo rozprávala o starých zvykoch a pomáhala mi pri písaní scenárov jednotlivých obradov. Krásne sa dopĺňali s už nebohou tetou Žofkou Koscelníkovou. Veľa starých, už aj zabudnutých piesní priniesla do DFSk

naša členka Mária Lešková od svojej svokry. S diktafónom aj zošitom som často navštevovala sestru mojej babky, tetku Konečnú, ktorá sa dožila krásnych 97 rokov. Naspievala mi veľa krásnych piesní a aj v pokročilom veku nás učila starodávne tance. Vždy sa naši ľudia ochotní pomôcť a podporiť našu snahu.

- *Žijú ešte pamätníci, ktorých spomienky dokážete využiť ako inšpiráciu?*

Žijúcich pamätníkov je už málo, no sú ešte takí, ktorí si spomínajú na rozprávania svojich starých rodičov a aj to nám pomáha.

- *Snažíte sa o autentickosť alebo aj o štylizáciu? Či už rozhovorov, tancov, spevov a pod.?*

Mojou snahou bolo zachovať to staré, pôvodné. Či už tanec, obrad, reč... a práve to vždy ocenila porota na súťažiach, v ktorých sme sa vždy umiestňovali na tých najlepších miestach a DFSk je aj preto niekoľkonásobným laureátom okresných prehládok.

- *Tradičné odevy a tradičné zvyky v obci boli úplne bežnou súčasťou života. Kedy, podľa Vás, nastala zmena a prečo sa to stalo, že ľudia začali žiť inak?*

Podľa dostupných informácií sa život na dedine začal meniť už v povojnových rokoch, no najviac ho poznačila kolektivizácia. Veľa dedinčanov, keď prišli o svoje pozemky, začalo dochádzať za prácou do okresného mesta a začal sa meniť ich spôsob života aj obliekania. Ľudia sa postupne začali prispôsobovať novej dobe, ktorá sa vtedy žila.

- *Aké tradície sa v Župčanoch udržiavali najdlhšie a čo bolo miestne špecifikum?*

Snáď najdlhšie sa v Župčanoch udržala tradícia stavania májov. Aj keď to bola niekedy výsostne vec mládencov, neskôr v tom pokračovali aj ženáci.

- *Kto momentálne tvorí hudobnú zložku DFSk? Neplánujete založiť aj tradičnú hudobnú kapelu pri folklórnej skupine?*

Naša FS nikdy nemala svoju hudobnú zložku. Spolupracovali sme s LH pod vedením Mariána Sirku, s LH Stana Baláža a s LH Bratříkovci. Skupinu doprevádzali vždy len harmonikári. Bol to Jozef Balčák, Peter Bal-

čák, Juraj Petráš, Ján Hnát. Už vyše 20 rokov je našim harmonikárom, ale aj pedagógom Michal Germuška z Kapušian. Má obrovský talent a cit pre ľudovú hudbu a vždy nás vie správne usmerniť a aj vďaka nemu naša FS takto napreduje. Ľudovú hudbu nám slúbil vychovať p. Selčan na ZUŠ, no zatiaľ sa to nepodarilo.

- *Aká je práca na organizácii folklórneho festivalu v obci?*

Doteraz sme pripravili už 13 ročníkov folklórnych slávností. Každého sa zúčastnilo 10 – 14 folklórnych skupín z nášho regiónu aj mimo neho. Mali sme hostí aj zo zahraničia. Napriek starostiam a poctivej práci celého kolektívu vieme, že príprava každého ročníka nás posúva dopredu.

Členom DFSk Záborský, pri príležitosti 25 výročia od založenia skupiny prajeme, aby ešte dlhé roky tešili a zabávali publikum u nás doma, aby naďalej širili dobré meno Župčan na Slovensku aj v zahraničí a aby o účinkovanie v tejto skupine mali záujem hlavne mladí ľudia. Vedúcej DFSk Záborský, pani Márii Germuškovej, pri príležitosti jej významného životného jubilea prajeme pevné zdravie a veľa chuti do ťažkej, zodpovednej a tvorivej práce v rámci Dedinskej folklórnej skupiny Záborský.

V druhej časti nášho rozhovoru, sme sa s pani Máriou Germuškovou rozprávali o tradičnom župčianskom ženskom aj mužskom kroji, zaujímali sme sa o časti kroja, o materiáloch, farbách či zdobení kroja. Druhá časť bude uverejnená v čísle 3 Župčianskych novín (august 2023)

S pani Máriou Germuškovou sa rozprávala Anna Val'ková

Schôdza dobrovoľného hasičského zboru

Výbor dobrovoľného hasičského zboru (DHZ) každoročne organizuje výročnú schôdzu, na ktorú pozýva všetkých svojich členov. Tá tohtoročná sa konala 17. februára v priestoroch kultúrneho domu v Župčanoch. Ani tentokrát nechýbala správa o stave DHZ v podaní predsedu DHZ Župčany Jozefa Kišša a tiež plán činnosti DHZ na nadchádzajúci rok, ktorý prečítal veliteľ DHZ Župčany František Balčák. Schôdze sa zúčastnili aj pozvaní hostia. Medzi nimi bol starosta obce Martin Dluhoš, ktorý hasičom poďakoval za pomoc pri minuloročnej decembrovej kalamite a predseda Dobrovoľného hasičského zboru mesta Prešov Branislav Obal. Ten vyzdvihol veľmi dobrú spoluprácu medzi DHZ Župčany a DHZ Prešov. Stretnutie je

spojené s príjemným posedením a občerstvením členov, ktoré nechýbalo ani tento rok.

Samuel Kucharik, foto: Kristián Kišš

Schôdza Klubu dôchodcov

V našej obci pôsobí viacero organizácií. Okrem už spomínaných dobrovoľných hasičov sú to aj dôchodcovia, ktorí takisto vytvárajú pekné spoločenstvo a hovoria si Klub dôchodcov. V ich aktívnom programe nechýbajú výlety, priateľské posedenia, ale aj členské schôdze. Tohtoročná sa konala 26. marca pod záštitou predsedu Klubu dôchodcov Vladimíra Švorca.

Foto: Vladimír Švorc

Jarné upratovanie

V Župčanoch je znovu čistejšie a krajšie prostredie, vďaka „Jarnej brigáde“, ktorá sa konala pod záštitou Komisie školstva, mládeže, športu a kultúry, v spolupráci s organizáciami pôsobiacimi v našej obci. V piatok, 14. 4. 2023, centrum obce upratala a zveládila skupinka dobrovoľníkov, ktorá sa napriek nepriaznivému počasiu postarala o úpravu okolia obecného úradu, parku, kostola, domu smútku a hlavnej cesty. Nechýbalo malé pohostenie od pána starostu a dobrý pocit z vykonanej práce. Všetkým zúčastneným patrí veľké „ďakujeme“.

Martina Krempaská, foto: Vladimír Švorc

Púť veriacich do Krakova

V sobotu 15 apríla, v skorých ranných hodinách, sa mnohí veriaci našej obce vydali na tradičnú púť do Saktuária Božieho milosrdenstva v Krakove za duchovného doprovodu františkána, pátra Cyrila

Brázdu. Oficiálny program púte začal svätou omšou v slovenskej kaplnke zasvätenej Sedembolestnej Panne Márii. Po sv. omši si pútnici mali možnosť vypočuť prednášku venovanú sestre Faustíne, mali dostatok času zotrvať v modlitbe v kaplnke ustavičnej adorácie, mnohí navštívili aj neďaleké Sanktuárium sv. Jána Pavla II., v ktorom videli mnohé výjavy zo života pápeža, relikvie i jeho sutanu poznačenú krvou po atentáte z 13. mája 1981. Po modlitbe Korunky Božieho milosrdenstva sa veriaci naplnení duchovnými zážitkami a darmi vydali na cestu domov veriac, že o rok sa na tieto miesta modlitieb opäť vrátia.

Anna Val'ková, foto: Samuel Kucharik

Dvojradová lipová aleja

„Národná kultúrna pamiatka je hnutelná alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku.“ Ak si túto „pamiatkarsku“ poučku preložíme do bežného jazyka, ide teda o objekt historickej, kultúrnej, archeologickej, technickej, prírodnej či inej hodnoty veľkej dôležitosti a významu. Môže ísť napríklad o stavbu (hrad, kostol, kaštieľ...), raritnú knihu (kódex ale povedzme aj o listinu či mapu...), významnú maľbu (nástennú, obrazovú...), ojedinelé technické pamiatky (mlyn, hámor...), vzácne liturgické predmety či celky alebo časti prírodného prostredia (park, záhrada, aleja...) a pod. Nedodržiavanie ich ochrany či ich poškodenie sa považuje za správny delikt, resp. priestupok. Fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa dopustí takého konania môže byť sankcionovaná pokutou aj v desiatkach tisícoch eur.

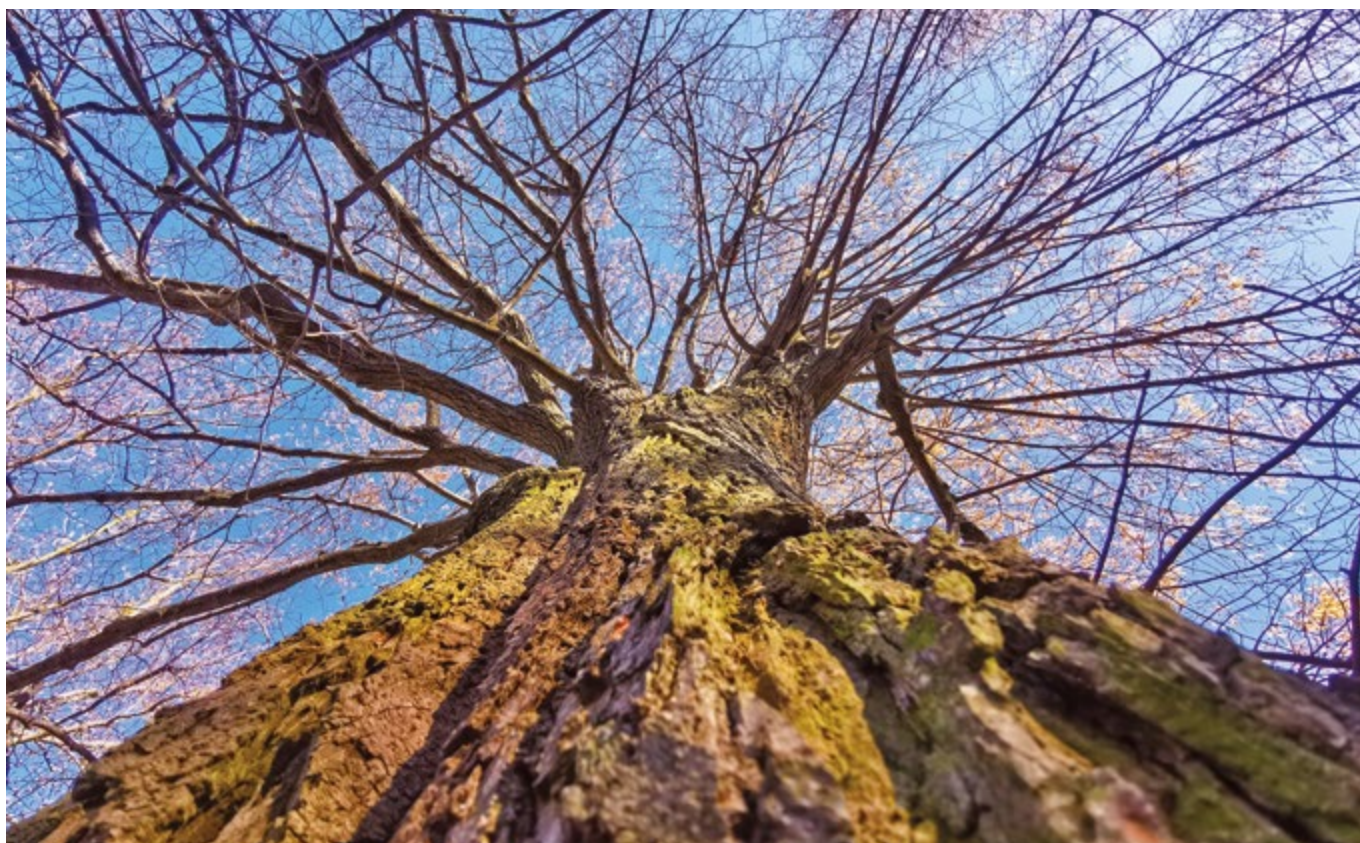
Slovenská republika, a každý uvedomelý občan tohto štátu, sa snaží práve kvôli obrovskému

kultúrnemu významu takéto objekty chrániť a udržiavať. Ved' je všeobecne známe, že stav v ktorom sa nachádza kultúra charakterizuje úroveň spoločnosti a zároveň odzrkadľuje stav politického, právneho a ekonomického systému spoločenstva a národa. Slovensko je krajina bohatá na výskyt pamiatok a Župčany prispeli do zoznamu kultúrnych pamiatok hneď niekoľkými objektmi. Medzi pamiatkové objekty v Župčanoch zaradzujeme kostol Nanebovzatia Panny Márie, hrob Jonáša Záborského s náhrob-

níkom pri kostole, pamätnú tabuľu na Jonáša Záborského osadenú na „starej“ farskej budove, kúriu po rodine Puľských spoločne s parkom v ktorom sa nachádza, druhý náhrobník Jonáša Záborského osadený na budove kúrie v parku a dvojradovej lipovej aleji.

Lipová aleja v Župčanoch patrí k jedným z najkrajších prírodných útvarov v obci a zároveň k najhodnotnejším architektonicko-krajinárskym objektom tohto typu na Slovensku. Tvorcovia pri jej zakladaní vychádzali z niekoľkoročnej

tradície kreovania takýchto komplexov pri šľachtických kaštieloch a kúriách a jej založenie v obci sa datuje do druhej tretiny 19. storočia. Funkciou takto pestovaných alejí bolo prepojiť objekty šľachtických sídel s okolitou krajinou, jej zalesnenými časťami či inými prírodnými alebo architektonickými útvarmi.

Lipová aleja v Župčanoch sa tak, spoločne s dnes už zničenou topolovou alejou, napájala cestami na park, ktorý mal v minulosti oveľa väčšiu rozlohu ako je tomu dnes. K výraznejším úpravám jej dochovej výsadby došlo v polovici 20. storočia, keď nastalo rozdelenie pôvodnej aleje a jej prerušenie zástavbou rodinných domov. Dnes sa vstup do lipovej aleje nachádza približne 250 metrov od kúrie v parku. Kvôli svojej ojedinelosti, ochrane a zachovaniu historickej zelene bola lipová aleja v Župčanoch vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku 11. júla 2011. Stromy lipy malolistej usporiadaných do alejí, ktoré by sme dnes ešte mohli označiť pojmom „historická zeleň,“ už nie je na Slovensku mnoho. Možno práve preto by sme dnes mali mať o dôvod viac ochraňovať tento pamiatkový objekt keďže súčasný stav aleje je narušený.

Mgr. Erik Ondria, PhD.

Detská rubrika

N	K	O	L	O	T	O	Č	E	S	N	N
A	I	G	I	D	E	D	O	L	A	B	A
R	T	R	M	D	P	O	N	F	T	M	N
Z	Á	I	O	Y	L	K	U	U	O	E	U
M	R	L	N	C	O	K	R	R	I	L	K
R	A	O	Á	H	O	I	E	N	D	Ó	J
Z	M	V	D	V	S	B	A	Z	É	N	A
L	A	A	A	T	R	V	Ý	L	E	T	H
I	K	Č	I	B	Á	U	P	Ž	S	T	O
N	K	K	V	L	Á	L	O	P	T	A	D
A	A	A	P	R	Á	Z	D	N	I	N	Y
L	E	T	O	Ž	K	O	S	E	I	P	Á

Milé deti, vonku sa otepilo, prišla jar a čo nevidieť tu máme leto a s ním vytúžené dvojmesačné prázdniny. Na čo všetko si spomeniete, keď sa povie slovo „leto“? Neviete? Pomôže vám táto osemsmierovka. Vyškrtnajte v nej „letné slová“ zo zoznamu vedľa osemsmierovky v smere zhora nadol a naopak, zľava doprava a naopak a taktiež priečne. Písmená ktoré zostanú nevyškrtnané tvoria tajničku.

Celé znenie tajničky nám zašlite aj so svojimi údajmi (meno, adresa, telefónne číslo rodiča) na mailovú adresu noviny@zupcany.sk do 30.6.2023. Zo správnych odpovedí náhodne vyžrebujeme 3 šťastných výhercov, ktorých odmeníme ;)

Slová ukryté v osemsmierovke:

BAZÉN, GRILOVAČKA, JAHODY, KAMARÁTI, KOLOTOČE, LETO, LIMONÁDA, LOPTA, MELÓN, MORE, NAFUKOVAČKA, NANUK, ODDYCH, PIESOK, PLÁVANIE, PLÁŽ, PRÁZDNINY, SLNKO, TEPLA, TURISTIKA, VÝLET, ZÁBAVA, ZMRZLINA

Znenie tajničky: TEŠÍME SA _ _ _ _ _

A máme tu zároveň vyhodnotenie súťaže z minulého čísla novín, v ktorej ste mali nakresliť detské ihrisko. Všetky kresby boli nádherné a nápadité, preto sme sa aj rozhodli, že drobnou pozornosťou odmeníme každého malého umelca, ktorý sa do súťaže zapojil.

Ako sme vám však sľúbili, vybrali sme 3 kresby v troch vekových kategóriách, ktorých autori okrem drobnej pozornosti získajú aj darčekový poukaz v hodnote 10 eur na vynikajúcu zmrzlinku od zmrzlinárne La hora so sídlom vo Fričovciach, za čo im touto cestou srdečne ďakujeme.

Darčekové poukazy na sladké osvieženie počas horúcich letných dní získavajú:

- kategória do 6 rokov: Saška Horvátová, 6 rokov
- kategória 7 – 10 rokov: Noemka Kijovská, 9 rokov
- kategória nad 10 rokov: Ela Balčáková, 11 rokov

Keďže nie je možné uviesť všetky umelecké diela, môžete si ich pozrieť na výstave v miestnej knižnici ;).

Výhercom blahoželáme, budeme ich kontaktovať a ceny im osobne odovzdáme. Vy ostatní nezúfajte a neváhajte sa zapojiť do súťaže s osemsmierovkou ;).

Martina Krempaská

Župčianske noviny. Ročník 1 (2023), č. 2. (máj 2023). Evidenčné číslo periodika: EV 6096/23/PT. ISSN 2730-0714

Vydáva Obecný úrad Župčany, Župčany 95, 080 01 Prešov. Vychádza 4 krát ročne.

Redakcia: šéfredaktor Samuel Kucharik, redaktori: Mgr. Martin Dluhoš, PhDr. Martina Krempaská, Mgr. Erik Ondria, PhD., Bc. Anna Val'ková.

Jazyková úprava Mgr. Patrícia Krempaská. Grafická úprava Bc. Martin Hajduk. Tlač Rotaprint Košice.

Poštová adresa redakcie totožná s adresou vydavateľa. Email: noviny@zupcany.sk

© Autorské práva vyhradené. Rozmnožovanie textu, fotografií a ostatného materiálu z novín v akejkoľvek podobe len so súhlasom vydavateľa.